

Ευρωπαϊκή ένωση: Τότε και τώρα

Το κείμενο αυτό γράφτηκε με βάση την προφορική εισήγηση του συγγραφέα, στο Προσυνέδριο του Συνασπισμού με θέμα: Αριστερά και Ευρώπη, τον Μάρτιο του 2002. Το κείμενο δημοσιεύτηκε στην Εποχή (24 και 31 Μαρτίου). Η πρώτη σκέψη ήταν να το ξαναδουλέψω και να το «εκσυγχρονίσω». Εντέλει προτίμησα να το αφήσω ως έχει, δείγμα της ατμόσφαιρας και των ιδεών της τότε εποχής, και να προσθέσω λίγες φράσεις ή λέξεις, καθώς και ορισμένες υποσημειώσεις για θέματα που αφορούν νέες πραγματικότητες και νέες ιδέες.

Θέλω να ευχαριστήσω τους οργανωτές αυτής της συνάντησης για την ευκαιρία που μου έδωσαν να διατυπώσω ορισμένες σκέψεις μπροστά σε παλαιούς συναγωνιστές, αλλά και σε νεότερους, άγνωστους σε μένα, αγωνιστές της αριστεράς. Δέχτηκα ευχαρίστως να μετάσχω σ' αυτήν τη συνάντηση, επειδή πιστεύω στον ειλικρινή διάλογο. Σ' αυτό που έλεγε ο Λένιν, ακολουθώντας τον Χέγκελ: στην «ενότητα μέσα στη διαφορά».

Ας ρίξουμε μια ματιά στο παρελθόν: Η Ευρώπη υπήρξε θέατρο αδιάκοπων πολέμων από τη ρωμαϊκή εποχή, καθώς και στην περίοδο της εισβολής των «βαρβάρων», στη διάρκεια της εθνογένεσης, και μέχρι τους δύο τελευταίους ιμπεριαλιστικούς παγκόσμιους πολέμους. Ποιος δεν θα οραματιζόταν συνεπώς μια ειρηνική Ευρώπη; Την υπέρβαση των εθνικισμών και των εθνικών συγκρούσεων; Το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης υπάρχει, υπό μία έννοια, στους Στωικούς, αναγεννάται στους Ουτοπικούς της Αναγέννησης, στους Ρομαντικούς και αποτελεί στοιχείο πολιτικού προγράμματος στη μαρξιστική παράδοση.

Ποιος όμως έθεσε πρώτος στην εποχή μας το πρόβλημα της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης; Πρόκειται για τον Ουίνστον Τσόρτσιλ, τον πλέον διορατικό και αδιάσπαστο εκπρόσωπο του αγγλικού ιμπεριαλισμού. Η πατρότητα είναι τυχαία; Η πρόταση για

* Ο Ευτύχης Μπιτσάκης είναι Ομότιμος Καθηγητής Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και εκδότης της «Ουτοπίας».

ενοποίηση της Ευρώπης εξυπηρετούσε τότε τρεις σκοπούς: 1) Την ενίσχυση του ευρωπαϊκού κεφαλαίου έναντι του αμερικανικού και της αναδύομενης δύναμης της Ιαπωνίας. 2) Την αντιμετώπιση της Σοβιετικής Ένωσης και συνολικά του σοσιαλιστικού στρατοπέδου. 3) Την αντιμετώπιση –προοπτικά– του ευρωπαϊκού εργατικού κινήματος (του εσωτερικού εχθρού).

Η τάση για παγκοσμιοποίηση είναι εγγενής στον καπιταλισμό και εμφανίζεται ήδη από την εποχή της Αναγέννησης. Αλλά, ως γνωστόν, δεν επρόκειτο για κάποια ειρηνική ανταλλαγή εμπορευμάτων, εξαγωγή κεφαλαίων και τεχνογνωσίας. Πέρα από την εξάρθρωση των αγροτικών πληθυσμών της ευρωπαϊκής ηπείρου και την εκμετάλλευση του εγχώριου προλεταριάτου, η τάση για επέκταση του καπιταλισμού σημαδεύτηκε από την αναγέννηση της δουλείας, τη γενοκτονία ιθαγενών πληθυσμών, την αποικιοκρατία, σειρά τοπικών και δύο παγκόσμιων πολέμων.

Η πρόταση και η πρακτική για την ενοποίηση των κρατών της Ευρώπης θα σήμαινε μήπως την υπέρβαση της κεφαλαιοκρατικής βαρβαρότητας; Ας δούμε την πραγματικότητα: Μεταπολεμικά, στα πλαίσια του διπολικού, συγκρουσιακού κόσμου, διαμορφώθηκαν, ως γνωστόν, τρεις μητροπόλεις του καπιταλισμού: ΗΠΑ, Ευρώπη, Ιαπωνία. Οι τρεις μητροπόλεις είχαν κοινό εχθρό το σοσιαλιστικό στρατόπεδο. Ταυτόχρονα είχαν κοινά συμφέροντα, δοθέντος ότι οι μεταπολεμικές διεθνικές επιχειρήσεις διαπερνούσαν τα εθνικά-κρατικά σύνορα, απλώνοντας τα πλοκάμια τους σε πλανητική κλίμακα. Αλλά οι διεθνικές επιχειρήσεις έχουν, κατά κανόνα, κάποιο εθνικό κέντρο. Το «εθνικό» κεφάλαιο δεν ανήκει στο παρελθόν, όπως και το έθνος-κράτος, όσο και αν οι ιδεολόγοι των ΗΠΑ και διάφοροι «μεταμοντέρνοι», προσπαθούν να μας πείσουν για το αντίθετο. Ενότητα συνεπώς και αντίθεση. Ενότητα στην αντιμετώπιση του «κομμουνισμού», του εργατικού κινήματος, ενότητα στην υπεράσπιση των συμφερόντων του κεφαλαίου και την ίδια στιγμή αντίθεση: Ανταγωνισμός για την κατάκτηση αγορών, πρώτων υλών και για την εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης. Η Ενωμένη Ευρώπη είναι καρπός του πλέγματος των αντιθέσεων του μεταπολεμικού κόσμου. Ενός πλέγματος που διαρκώς «μεταβάλλον αναπαύεται». (Ηράκλειτος).

Ποια θα πρέπει να είναι η θέση μας σήμερα;

Φέτος (δηλαδή το 2012) γιορτάζουμε τα 50 χρόνια από την ίδρυση της ΕΔΑ. Χρειάζεται να «αναστοχαστούμε» τη δράση της αριστεράς εκείνης της περιόδου, για να κατανοήσουμε πληρέστερα το παρόν και το μέλλον της χώρας μας.

Η ΕΔΑ ήταν κατηγορηματικά εναντίον της ευρωπαϊκής «ενοποίησης». Εναντίον της εισόδου της χώρας μας στην τότε ΕΟΚ. Μιλούσε τότε για «λάγκο των λεόντων». Και οι αναλύσεις προσωποποιτήτων, όπως ο Πασαλίδης, ο Ηλιού, ο Κιτσίκης, κ.λπ.,

δεν ήταν απλή προπαγάνδα. Τι άλλαξε λοιπόν από τότε; Και ποια θα έπρεπε να είναι η θέση μας σήμερα;

Ας θυμηθούμε τις φάσεις της ευρωπαϊκής ενοποίησης: Ευρωπαϊκή Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα (1952)· Συνθήκη της Ρώμης (1957)· Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (1958)· Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ, 1958)· Γαλλο-γερμανική συνθήκη (1963)· Συμφωνία για Ευρωπαϊκό Νομισματικό Σύστημα (1966). Σήμερα: *Ευρωπαϊκή Ένωση*. Τι άλλαξε με την αλλαγή του ονόματος;

Η διαδικασία της ευρωπαϊκής ενοποίησης ήταν (και είναι), πρωτίστως, μια διαδικασία οικονομικής ενοποίησης. Το γεγονός αυτό έχει αποτυπωθεί και στις διαδοχικές ονομασίες της υπό διαμόρφωση Κοινότητας. Στόχος φυσικά ήταν, προοπτικά, η πολιτική ενοποίηση, η ύπαρξη κοινής εξωτερικής πολιτικής και η δημιουργία κοινής στρατιωτικής δύναμης. Ποια συμφέροντα εξυπηρετούσε λοιπόν η υπό διαμόρφωση Ευρωπαϊκή Ένωση; Η ιστορία και η σημερινή πρακτική απαντούν με σαφήνεια στο ερώτημα: *Η ευρωπαϊκή ενοποίηση ήταν επιλογή των κυρίαρχων τάξεων της Ευρώπης*.

Κατά τους ιδεολογικούς εκπροσώπους, της κυρίαρχης τάξης, η Ενωμένη Ευρώπη θα είναι ένωση ισότιμων κρατών, χώρος δημοκρατικών ελευθεριών, πολιτισμού και κοινωνικής ευμάρειας, ειρήνης, τοπικά και σε διεθνή κλίμακα. Ας δούμε όμως τι μαρτυρεί ή έως τώρα εμπειρία και τι διαφαίνεται για το μέλλον.

Οι χώρες-εταίροι της σημερινής Ε.Ε. είναι οικονομικά και τεχνολογικά άνισες. Αντίστοιχα, διαθέτουν άνισο πολιτικό και στρατιωτικό βάρος. Στη σημερινή Ευρώπη βαρύνει καταθλιπτικά η υπεροχή του γερμανικού κεφαλαίου και της Κεντρικής Γερμανικής Τράπεζας. Δίπλα, οι δύο επίσης ισχυρές δυνάμεις: η Γαλλία και η Αγγλία. Δεν γίνεται συνεπώς τυχαία λόγος για άξονα Γερμανίας-Γαλλίας-Αγγλίας. Και η πιθανή δημιουργία αυτού του άξονα θα εντείνει την οικονομική κυριαρχία των μεγάλων εταιρών, εις βάρος των μικρών. Δεν γίνεται επίσης τυχαία λόγος για Διευθυντήριο. Και η προοπτική για δημιουργία δύο ή τριών ζωνών, με ένα κεντρικό-σκληρό πυρήνα, και μια σχετικά φτωχή περιφέρεια είναι ρεαλιστική, με βάση τον νόμο της ανισόμερης ανάπτυξης.

Ήδη η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα καθορίζει την κοινή νομισματική πολιτική. Αντίστοιχα τα κράτη απεμπολούν το βασικό μέσο άσκησης ανεξάρτητης οικονομικής πολιτικής. Η πορεία της ευρωπαϊκής ενοποίησης, συνολικά, δεν καθορίζεται με βάση τα συμφέροντα των λαών της Ευρώπης. Καθορίζεται από τα συμφέροντα του ευρωπαϊκού κεφαλαίου, τις αντιθέσεις των εθνικών κεφαλαίων και τον ανταγωνισμό τους με τις άλλες μητροπόλεις του καπιταλισμού.

Η υπό διαμόρφωση Ευρώπη δεν είναι, ούτε τείνει να γίνει, Ευρώπη των Λαών. Είναι και τείνει να ολοκληρωθεί ως Ευρώπη του Κεφαλαίου. Θα προσπαθήσω να τεκμηριώσω τη συγκεκριμένη αλήθεια του προηγούμενου αφορισμού.

Οι πόλεμοι της Νέας Τάξης και η Ευρωπαϊκή Ένωση

Την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, της «αυτοκρατορίας του κακού», θα περίμενε κανείς ότι θα την ακολουθούσε η διάλυση του ΝΑΤΟ. Ότι η ανθρωπότητα θα έμπαινε σε μια περίοδο μονοπολικής ειρήνης. Σύντομα αποδείχτηκε ότι η «Νέα Τάξη» ήταν μια «Νέα Αταξία» σε πλανητική κλίμακα. Ας θυμηθούμε τους κυριότερους πολέμους της Νέας Τάξης: Κόλπος-1991· Γιουγκοσλαβία 1991-1995 και 1998-1999· Αφγανιστάν 2001, πόλεμος που συνεχίζεται, χωρίς προοπτική κάποιου τέλους. Ας θυμίσουμε επίσης τη Σομαλία, το Σουδάν, την Αϊτή, τη γενοκτονία των Κούρδων και των Παλαιστινίων. Στον πόλεμο του Κόλπου συμπαρατάχθηκαν οι ΗΠΑ και η Ε.Ε., με «νομιμοποίηση» από τον υποχείριο ΟΗΕ. Στους πολέμους της Γιουγκοσλαβίας δεν ζητήθηκε καν μια τέτοια «νομιμοποίηση». (Κατά το άρθρο 2 του Οργανισμού απαγορεύεται η χρήση βίας στις διεθνείς υποθέσεις, εκτός σε περίπτωση άμυνας – που δεν συνέτρεχε στην περίπτωση της Γιουγκοσλαβίας). Οι ΗΠΑ και η ΕΕ, καταπατώντας το Διεθνές Δίκαιο, διατύπωσαν σ' αυτή την περίπτωση το δόγμα ότι δικαιούνται να βομβαρδίζουν όπου καταπατούνται τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η έννοια «ανθρωπιστικοί βομβαρδισμοί» σηματοδοτεί τον παραλογισμό και τη βαρβαρότητα του νέου Δόγματος. Η Ε.Ε. έγινε συνυπεύθυνη στην καταστροφή της Γιουγκοσλαβίας, χάριν «των ανθρωπιστικών αξιών». Οι συνέπειες αυτού του πολέμου είναι γνωστές.

Μετά το τρομοκρατικό χτύπημα της 11ης Σεπτεμβρίου, οι ΗΠΑ βρήκαν το πρόσημα που αναζητούσαν για να επιβάλουν τα κοσμοκρατορικά τους σχέδια. Ο Πόλεμος του Κόλπου δεν έγινε βέβαια για την ελευθερία του Κουβέιτ, και η καταστροφή του Ιράκ δεν έγινε για τα ανύπαρκτα πυρηνικά του Σαντάμ Χουσεΐν. Έγινε για τον έλεγχο των μεγαλύτερων ενεργειακών αποθεμάτων του πλανήτη. Ο πόλεμος της Γιουγκοσλαβίας δεν έγινε χάριν των Κροατών ή των Κοσοβάρων, ούτε για να ανατραπεί ο Μιλόσεβιτς. Ο στόχος ήταν διπλός. Η διάλυση του τελευταίου κατάλοιπου του «σοσιαλιστικού στρατοπέδου» και η βίαιη ένταξη αυτής της χώρας στον διεθνή κεφαλαιοκρατικό καταμερισμό εργασίας. Με τη σειρά του ο πόλεμος του Αφγανιστάν δεν έγινε για την πάταξη της τρομοκρατίας ή για την εξόντωση του Μπιν Λάντεν (δημιουργήματος των ΗΠΑ). Έγινε για τα πετρέλαια και το φυσικό αέριο της Κασπίας και της Κεντρικής Ασίας και για τον έλεγχο των δρόμων του πετρελαίου προς τον Περσικό Κόλπο και τον Ινδικό Ωκεανό. Και οι «σοσιαλιστικές» και σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις της Ευρώπης συμπαρατάχθηκαν σ' αυτή την επιδρομή, παρόλο που η τυφλή υποταγή στην υπερδύναμη υποσκάπτει, μακροπρόθεσμα, τα συμφέροντα του ευρωπαϊκού κεφαλαίου και ειδικά την πρόσβασή τους στα πετρελαϊκά και ενεργειακά αποθέματα.

Αλλά οι ΗΠΑ, ως γνωστόν, δεν τελείωσαν με τους Ταλιμπάν (τους οποίους, όπως και τον Ουτσεκά, χρηματοδότησαν και εξόπλισαν). Οι ΗΠΑ ετοιμάζονται για μα-

κροχρόνιο πόλεμο, χωρίς χρονικό ορίζοντα. Χάρη στη συντριπτική υπεροπλία τους, κανχώνται ότι θα μπορούν να διεξάγουν τέσσερις και πέντε πολέμους ταυτόχρονα. Ο Πόλεμος του Κόλπου, εκτός από τους 200.000 νεκρούς και τα 500.000 νεκρά παιδιά, είχε ως συνέπεια τη μεγαλύτερη οικολογική καταστροφή της Ιστορίας. Ο προετοιμαζόμενος νέος «Πόλεμος των Άστρων» μπορεί να σημάνει την πυρηνική αυτοκαταστροφή του ανθρώπινου είδους. Αλλά οι πρωτοφανείς πολεμικοί προϋπολογισμοί των ΗΠΑ, αν μετατρέπονταν σε βοήθεια για να μειωθεί η παγκόσμια φτώχεια, θα είχαν ως συνέπεια να εξαφανιστεί η κύρια αιτία της τρομοκρατίας. Γιατί λοιπόν αυτός ο «παραλογισμός»; Ποιων συμφερόντων είναι η λογική συνέπεια;

Ο καπιταλισμός συνδέθηκε από τη γένεσή του με τον πόλεμο. Σήμερα, ο καπιταλισμός διέρχεται μια μόνιμη δομική κρίση υπερσυσώρευσης που δεν αφορά μια χώρα ή έναν κλάδο, αλλά ολόκληρη την καπιταλιστική οικονομία. Η θεμελιακή αντίθεση κεφαλαίου και εργασίας και η συνακόλουθη αντίθεση φτώχειας-πλούτου έχουν φθάσει σε σημείο παροξυσμού. Αντίστοιχα, σε σημείο παροξυσμού έχει φθάσει η αντίθεση του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής με τη Φύση, το «ανόργανο σώμα» της ανθρωπότητας.

Ο καπιταλισμός αγγίζει ήδη τα ιστορικά του όρια, χωρίς αυτό να σημαίνει μια επικείμενη κατάρρευση. (Ο καπιταλισμός αποδείχτηκε ότι «ξεπερνά» την κρίση βυθιζόμενος βαθύτερα μέσα στην κρίση, χωρίς ορατή επί του παρόντος διέξοδο λόγω και της κρίσης της αριστεράς). Αγγίζοντας λοιπόν τα ιστορικά του όρια, ο καπιταλισμός απαρνείται ή μετατρέπει σε κενό κέλυφος ό,τι δημιούργησε η αστική τάξη στην περίοδο της ανόδου της: την κοινοβουλευτική δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, το Διεθνές Δίκαιο. Ο σημερινός διεθνοποιημένος καπιταλισμός μετατρέπεται σε *πολεμικό καπιταλισμό*. Πόλεμος για την αρπαγή πρώτων υλών, πόλεμος για την «κανονικοποίηση» του πλανήτη, δηλαδή την υποταγή στον κεφαλαιοκρατικό καταμερισμό εργασίας, πόλεμος για την παγκόσμια ηγεμονία των ΗΠΑ – οικονομική, πολιτική, στρατιωτική και πολιτισμική.

Τέλος, λοιπόν, του Διεθνούς Δικαίου; Επιβολή, χωρίς προσχήματα, του «δικαίου» των ΗΠΑ; Από κοντά, σύμμαχος και υποτελής, η Ε.Ε. Ο προϋπολογισμός που κατατίθεται στο Κογκρέσο είναι σχεδιασμένος σύμφωνα με τις ανάγκες ενός πολέμου διαρκείας. Τέλος, λοιπόν, της εθνικής κυριαρχίας; Κατά τον υπουργό Άμυνας των ΗΠΑ, στόχος των ΗΠΑ είναι να καταλάβουν, όπου απαιτείται, την πρωτεύουσα ενός κράτους και να εγκαταστήσουν ένα δικό τους καθεστώς. Κατά τον υπεύθυνο για θέματα προϋπολογισμού, *η Ιστορία καλεί τις ΗΠΑ* και δεν θα υποχωρήσουν μέχρις ότου καταστραφεί ολοσχερώς η απειλή της διεθνούς τρομοκρατίας.

Πρώτα η «Αυτοκρατορία του Κακού». Τώρα «ο άξονας του Κακού». Πριν λήξει η τρομοκρατική ισολέδωση του Αφγανιστάν, επισημαίνονται οι νέοι στόχοι: Ιράν, Ιράκ, Β. Κορέα. Ο πόλεμος εναντίον του Ιράκ είχε ως στόχο να προλάβουν οι ΗΠΑ τους Ευρωπαίους στην εκμετάλλευση των τεράστιων αποθεμάτων πετρελαίων αυ-

τής της χώρας (εν καιρώ και του γειτονικού Ιράν). Πρόσχημα: Τα υποτιθέμενα όπλα μαζικής καταστροφής του Ιράκ. (Οι ΗΠΑ διαθέτουν τα περισσότερα όπλα μαζικής καταστροφής: πυρηνικά, χημικά και βιολογικά. Αν όμως και κάποιος άλλος υποτίθεται πως διαθέτει τέτοια όπλα, πρέπει να βομβαρδιστεί, σύμφωνα και με το «Δίκαιο» του ισχυροτέρου). Τέλος, κατά το νέο δόγμα των ΗΠΑ, στόχος μπορεί να γίνουν και χώρες όπως ο Λίβανος, η Τουρκία και η Κολομβία, που δεν έχουν σχέση με την Αλ Κάιντα, αλλά που, κατά τον αρχηγό της CIA, «επιδεικνύουν αντιαμερικανικά αισθήματα»!

Η ανθρωπότητα βρίσκεται σήμερα στο χείλος του κρημνού με την τυφλή πολεμική υστερία των ΗΠΑ που τώρα απειλούν και με πυρηνικό βομβαρδισμό. Τι έκανε και τι κάνει λοιπόν η Ευρώπη, «κοιτίδα της δημοκρατίας», «φάρος του ευρωπαϊκού πολιτισμού», κ.λπ.; Μετείχε στον πόλεμο εναντίον του λαού του Ιράκ. Στην καταστροφή της Γιουγκοσλαβίας. Στον πόλεμο εναντίον του λαού του Αφγανιστάν. Ακολούθησε τις ΗΠΑ στις πολεμικές περιπέτειες, ελπίζοντας κάτι να αρπάξει από τη λεία, αλλά υποθηκεύοντας τα μακροχρόνια συμφέροντα του ευρωπαϊκού κεφαλαίου. Δέχτηκε αδιαμαρτύρητα την καταπάτηση του διεθνούς δικαίου, εγκολπώθηκε το νέο δόγμα που δίνει στους 12 το δικαίωμα να βομβαρδίζουν κατά βούληση. Δέχτηκε το απάνθρωπο τερατούργημα των «ανθρωπιστικών βομβαρδισμών». Και τώρα, μπροστά στην αχαλίνωτη πολεμική υστερία των ΗΠΑ, οι Ευρωπαίοι διαμαρτύρονται, διατυπώνουν ευχές και επιφυλάξεις. Αλλά όπως γράφει ο Τύπος, «οι ΗΠΑ περιφρονούν τους ευρωπαϊκούς ενδοιασμούς». Και δικαίως. Ο δουλοπάροικος δεν δικαιούται να φέρνει αντιρρήσεις.

Ερώτημα: Τι έδειξε ως τώρα η Ε.Ε.; Ότι είναι, ή έστω τείνει να γίνει, παράγων ειρήνης και διεθνούς σταθερότητας, ή ότι γίνεται συνυπεύθυνη στα εγκλήματα των ΗΠΑ εναντίον της ανθρωπότητας; Η απάντηση είναι προφανής. Αλλά παραμένει το ερώτημα: Γιατί αυτή η δουλικότητα που ενισχύει την προσπάθεια των ΗΠΑ για παγκόσμια ηγεμονία;

Από τα προηγούμενα συνάγεται ότι η Ε.Ε. έγινε συνένοχος των ΗΠΑ σε εγκλήματα εναντίον της ανθρωπότητας, ακολουθώντας δουλικά την υπερδύναμη στις πολεμικές της επιχειρήσεις, οι οποίες αποβλέπουν στην επιβολή ενός σύγχρονου Imperium. Ποια είναι όμως σήμερα και η εσωτερική κατάσταση της Ε.Ε., που κολακεύεται να εμφανίζεται ως λίκνο της δημοκρατίας, του ουμανισμού και του πολιτισμού;

Η Ευρώπη δεν ζει σήμερα μία από τις καλύτερες στιγμές της ιστορίας της. Ανεργία της τάξης των 8-10%. Όξυνση της αντίθεσης φτώχειας-πλούτου. Υπονόμευση ενός ομαλού μεταβολισμού ανάμεσα στον άνθρωπο και τη φύση (το ανόργανο σώμα του κατά τον Μαοξ). Από την άλλη πλευρά, ξενοφοβία, άνοδος του ρατσισμού και του νεοναζισμού ως συνέπεια της κρίσης και της αδυναμίας της αριστεράς να δώσει επαναστατική διέξοδο στην κρίση. Τέλος (δηλαδή όχι τέλος), κρίση της κοι-

νοβουλευτικής δημοκρατίας, των θεσμών, αποσάθρωση του κοινωνικού ιστού, κρίση των αξιών και απουσία διεξόδου.

Πώς αντιμετωπίζουν λοιπόν την κρίση οι σοσιαλιστικές-σοσιαλδημοκρατικές κυβερνήσεις της Ε.Ε.; Όχι με ενίσχυση του κράτους-πρόνοιας, με μέτρα για λιγότερο άδικη κατανομή του κοινωνικού πλούτου, με καταπολέμηση της ανεργίας κ.λπ. Τα νεόφυτα –μαθητές της Κυρίας Θάτσερ– εφαρμόζουν με ζήλο τις συνταγές του νεοφιλελευθερισμού. Αλλά με την πολιτική τους υποθηκεύουν το μέλλον της Ευρώπης.

Συγκεκριμένα: Η ανεργία στην Ευρώπη είναι δομική. Αλλά η προπαγάνδα θεωρεί αιτία της τους ξένους. Συνέπεια, η ξενοφοβία, ο ρατσισμός και ο αναπτυσσόμενος νεοφασισμός (Αυστρία, Γερμανία, Ιταλία, κ.λπ.), καρπός της ταξικά καθορισμένης (από τη σκοπιά του κεφαλαίου) αντιμετώπισης της κρίσης και της αδυναμίας της αριστεράς να προδιαγράψει μιαν άλλη πορεία.

Έτσι η Ευρώπη, «κοιτίδα της δημοκρατίας», μετατρέπεται σε φρούριο. Αλλά η εγκληματικότητα και η τρομοκρατία έχουν κοινωνικά αίτια. Εντούτοις, η Ε.Ε. τις αντιμετωπίζει με τα μέσα της κρατικής τρομοκρατίας. Πρώτος, ο νόμος Σένγκεν, που στρέφεται εναντίον της παραβατικότητας αλλά και εναντίον των ξένων και των ριζοσπαστικών κινημάτων, και που διεθνοποιεί τον χαφιεδισμό. Στη συνέχεια, ο τρομονόμος, ο οποίος προβλέπει 32 αδικήματα (τρομοκρατία, ναρκωτικά, εμπόριο οργάνων, ληστεία, κ.λπ.) και που για την αντιμετώπισή τους ναρκοθετεί το ίδιο το λεγόμενο κράτος δικαίου. Ο τρομονόμος, ως γνωστό, προβλέπει συλλήψεις όχι μόνο εξαιτίας τέλεσης εγκληματικής πράξης, αλλά και για αδικήμα που αποσκοπεί στην τέλεση εγκληματικής πράξης. Προβλέπει δημιουργία δικαστηρίων που θα αποτελούνται μόνο από επαγγελματίες δικαστές, λήψη DNA από υπόπτους, κ.λπ., κ.λπ. Και το αποκορύφωμα, το ένταλμα σύλληψης και έκδοσης, που προβλέπει την έκδοση όχι μόνο αλλοδαπών αλλά και πολιτών ενός κράτους, όσων θεωρηθούν ύποπτοι για τρομοκρατία. Ήδη η έκδοση 6 Βοσνίων στις ΗΠΑ σηματοδοτεί την απαρχή ενός νέου Μεσαίωνα, όπου θα έχουν καταργηθεί στοιχειώδη δικαιώματα.

Οι Αμερικανοί, εξάλλου, ζητούν πρόσβαση στα προσωπικά δεδομένα πολιτών των ευρωπαϊκών χωρών, ορισμένες από τις οποίες ετοιμάζονται να τροποποιήσουν τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ώστε να εκδίδουν πολίτες τους, ύποπτους για κάποιον από τα περίφημα 32 αδικήματα. Πολίτες που θα τους περιμένει η ηλεκτρική καρέκλα ή η θανατηφόρα ένεση στις ΗΠΑ. Πρόσχημα, πάντα, η τρομοκρατία.

Όπως γράφει ο John Brown στην *Monde Diplomatique* (Φεβρ. 2002), η πρακτική αυτή μπορεί να έχει καταστροφικές συνέπειες για τη δημοκρατία. «Πρόσωπα και ομάδες, που αποβλέπουν νόμιμα σε έναν ριζικό μετασχηματισμό των πολιτικών, οικονομικών ή κοινωνικών δομών των χωρών μας, θα αντιμετωπίζονται με αυτή την αντιτρομοκρατική νομοθεσία. Δεν θα διώκονται για πράξεις που θα έχουν τελέσει, αλλά επειδή θα μπορούσαν να τις τελέσουν, εξαιτίας της ιδεολογίας τους». Έγκλη-

μα, όχι μόνο η πράξη, αλλά και η πρόθεση και οι ιδέες!

Αυτά ως προς τη φτώχεια μέσα στον πλούτο, τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Και η παιδεία και ο πολιτισμός; Η διακήρυξη της Μπολόνιας (1991) και το ανακοινωθέν της Πράγας (2002) προοιωνίζουν μια εκπαίδευση χρησιμοθηρική, που θα προετοιμάζει ημι-επιστήμονες στην υπηρεσία του κεφαλαίου. Ως προς τον πολιτισμό, η κρίση της κοινωνίας δεν ευνοεί την ανάπτυξη των νέων, ανώτερων μορφών. Η βιομηχανία της τέχνης και η επέλαση των αμερικανικών πολυεθνικών του «πολιτισμού» υπονομεύουν ό,τι θετικά δημιούργησαν οι προοδευτικοί άνθρωποι της τέχνης, των γραμμάτων και της επιστήμης στη «γηραιά» μας ήπειρο.

Οι φιλοευρωπαϊστές μάς μιλούν για «έλλειμμα δημοκρατίας». Πρόκειται για φαρισαϊσμό. Η Ευρώπη των πολυεθνικών είναι εγγενώς εχθρική προς τη δημοκρατία και ο περίπου διακοσμητικός ρόλος του λεγόμενου Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δεν είναι τυχαίος. Η πορεία και ο χαρακτήρας της Ευρωπαϊκής Ολοκλήρωσης καθορίζεται από τα συμφέροντα του ευρωπαϊκού κεφαλαίου, στα πλαίσια του συνολικού ανταγωνισμού της κεφαλαιοκρατικής παγκοσμιοποίησης

Ο θεσμοθετημένος και καθολικός ανταγωνισμός έχει ως συνέπεια την πρακτική ακύρωση της ανθρώπινης αλληλεγγύης και την ουσιαστική εκκένωση της αστικής-κοινοβουλευτικής δημοκρατίας από το όποιο ουσιαστικό περιεχόμενο.

Η περίπτωση της χώρας μας

Και η Ελλάδα; Ας θυμηθούμε ξανά το σύνθημα της ΕΔΑ: «Η Ελλάδα στον λάκκο των λεόντων». Τι αξία μπορεί να έχει σήμερα αυτό το σύνθημα; Δεν μπήκαμε στην ΕΟΚ. Μας έβαλαν! Μας έβαλε ο «εθνάρχης» Κ. Καραμανλής στα πλαίσια μιας πολιτικής που απέβλεπε στην ενίσχυση των πιο δυναμικών τομέων του ελληνικού κεφαλαίου και στη θωράκιση της αστικής κοινωνίας μας από τον «εσωτερικό εχθρό». Τώρα, κυβέρνηση και αστικά κόμματα πανηγυρίζουν που μπήκαμε και στην ΟΝΕ. Πώς διαγράφεται, όμως, το μέλλον της οικονομίας μας στα πλαίσια της ΟΝΕ; Ήδη δοκιμάσαμε μια πολύχρονη λιτότητα εις βάρος των μισθωτών και των αγροτών στα πλαίσια της δρακόντειας συνθήκης του Μάαστριχτ. Και το Σύμφωνο Σταθερότητας προοιωνίζεται νέα περίοδο λιτότητας εις βάρος των εργαζομένων. Συγκεκριμένα: Η παραμονή μας στην ΟΝΕ απαιτεί το δημόσιο χρέος να είναι της τάξης του 60% του ΑΕΠ. Το δικό μας πλησιάζει το 100%. Το κατά κεφαλήν εθνικό εισόδημα στη χώρα μας είναι το 67% του μέσου όρου της ΕΕ. Η αγοραστική δύναμη των Ελλήνων είναι το 69% του μέσου όρου της Ε.Ε. Η παραγωγικότητα το 79%. Αντίθετα, η ανεργία στη χώρα μας είναι 11,1% έναντι 8,2% κατά μέσο όρο της ΕΕ.

Λοιπόν; Τι θα γίνει με την περίφημη σύγκλιση; Κατά τον Μ. Δρεττάκη, με ποσοστό αύξησης του ΑΕΠ 4% έναντι 2% της Ε.Ε., χρειαζόμαστε 19 χρόνια για να πετύ-

χουμε τη σύγκλιση. Αν η αύξηση του ΑΕΠ στην Ε.Ε. είναι της τάξης του 2,5%, τότε χρειάζομαστε 25 ολόκληρα χρόνια (Αυγή, 3.2.02). Προοπτική: διαιωνιζόμενη λιτότητα χάριν της «ανάπτυξης», της «σύγκλισης» και της ενσωμάτωσής μας στην Ευρώπη των πολυεθνικών. Αυτά ως προς την οικονομία. Και η δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και ο πολιτισμός; Η χώρα μας αναγκαστικά προσαρμόζεται στη νέα πραγματικότητα: αποδέχεται και θεσμοθετεί όλα τα μέτρα περιορισμού ή και κατάργησης δικαιωμάτων και αξιών.

Δεν θα επαναλάβω τον σχετικό κατάλογο. Θα σημειώσω μόνο ότι και η Ελλάδα θα τροποποιήσει τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ώστε να εκδίδει όχι μόνο αλλοδαπούς αλλά και Έλληνες πολίτες, ύποπτους για ένα από τα 32 περίφημα αδικήματα. Ο κ. Ν. Αλεβιζάτος ισχυρίστηκε σήμερα ότι η χώρα μας δεν θα εφαρμόσει το ένταλμα σύλληψης και έκδοσης. Αλλά την επομένη ο Τύπος μιλούσε για «έκδοση εξπρές». Για άμεση έκδοση από και προς τις ελληνικές αρχές (Τα Νέα, 9.10.02).

Τέλος, πρέπει να σημειώσω ότι ένα βασικό επιχείρημα της αστικής προπαγάνδας και των ευρωπαϊστών μας ήταν ότι η είσοδος στην ΕΟΚ θα θωρακίσει τη δημοκρατία μας και επίσης θα προστατεύσει την Κύπρο από την τουρκική επιθετικότητα. Ζήσαμε την προστασία της δημοκρατίας την περίοδο της χούντας! Και είδαμε με ποιό τρόπο προστάτεψε η ΕΟΚ την Κύπρο από την επίθεση του Αττίλα και πώς ουσιαστικά στηρίζει τον τουρκικό επεκτατισμό και τη διαιώνιση της διχοτόμησης. Η τυπική διχοτόμηση της Κύπρου θα είναι συνέπεια της ανέντιμης πολιτικής της ΕΕ και της δουλικής στάσης των ελληνικών κυβερνήσεων.

Και τώρα τι;

Η Ευρώπη που οικοδομείται δεν είναι η «Ευρώπη των λαών». Είναι η Ευρώπη των πολυεθνικών. Η Ευρώπη φρούριο. Η Ευρώπη της περιστολής της δημοκρατίας. Η Ευρώπη των σκανδάλων και του αφυπνιζόμενου νεοναζισμού. Σύμφωνα με ένα διαδεδομένο επιχείρημα, εντούτοις, με τους αγώνες μας μπορούμε να μετατρέψουμε την Ευρώπη των πολυεθνικών σε Ευρώπη των Λαών. Αλλά: 1) Η έννοια «Ευρώπη των Λαών» είναι ψευδοέννοια, χωρίς συγκεκριμένο περιεχόμενο. Ευρώπη των λαών μπορεί να είναι μόνο η Ένωση Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών της Ευρώπης. 2) Η Ευρώπη, όπως σχεδιάστηκε και όπως διαμορφώνεται, δεν μεταρρυθμίζεται.

Η μόνη προοπτική προς το συμφέρον των εργαζομένων είναι η ανατροπή. Στρατηγικός στόχος της αριστεράς πρέπει να είναι, όχι αόριστα «Η Ευρώπη των λαών», αλλά οι Ενωμένες Σοσιαλιστικές Δημοκρατίες της Ευρώπης. Αλλά μέχρι τότε τι κάνουμε; Καθόμαστε και περιμένουμε όπως η αλεπού του Αισώπου; Προφανώς όχι. Η Ευρώπη, μας αρέσει ή όχι, είναι ένα νέο πεδίο ταξικής πάλης. Στη διεθνοποίηση του κεφαλαίου πρέπει να συγκροτηθεί ως αντίπαλο δέος και δύναμη ανατροπής το πα-

νευρωπαϊκό εργατικό κίνημα και μια ευρωπαϊκή αριστερά που δεν θα ζει με ουμανιστικές αυταπάτες, ούτε θα είναι δέσμια του παρελθόντος.

Στρατηγικός στόχος της ευρωπαϊκής αριστεράς πρέπει να είναι ο σοσιαλισμός. Τον στόχο αυτό πρέπει να υπηρετεί μια τακτική, ένα σύνολο στόχων που θα αποβλέπει στη μείωση των αρνητικών συνεπειών του νεοσυντηρητισμού. Συγκεκριμένα: Πάλη για τη βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των λαϊκών στρωμάτων. Υπεράσπιση των δημοκρατικών κατακτήσεων των λαών της Ευρώπης. Πάλη εναντίον της ξενοφοβίας, του ρατσισμού και του νεοφασισμού. Εναντίον της κυριαρχίας των έκπτωτων μορφών πολιτισμού. Αγώνας για τη σωτηρία του περιβάλλοντος – για έναν ομαλό, βιώσιμο και αξιοβίωτο μεταβολισμό ανθρώπων-φύσης. Αγώνας για μια ειρηνική ανθρωπότητα με πρώτο στόχο την αποδέσμευση από την επιθετική πολιτική των ΗΠΑ κ.λπ. Πάλη στον χώρο της οικονομίας. Στον χώρο της ιδεολογίας και της πολιτικής. Νέες συλλογικότητες, συνεργασίες, συγκλίσεις. Ευλύγιστη τακτική που θα υπηρετεί τη στρατηγική: τον σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της χώρας μας και συνολικά της Ευρώπης.

Αγώνας, χωρίς αυταπάτες για τα όρια που επιτρέπει η ανταγωνιστική νεοφιλελεύθερη πραγματικότητα. Ο αγώνας εναντίον της νεοσυντηρητικής λαίλαπας δεν αρκεί. Παραμένει αποτελεσματικός αν δεν συνδέεται οργανικά και προοπτικά με την αντικαπιταλιστική προοπτική.

Είμαστε «στον λάκκο των λεόντων». Η θέση της ΕΔΑ για αποδέσμευση ήταν σωστή στην εποχή της. Βεβαίως, δεν ήταν ολοκληρωμένη, όμως οι τότε συνθήκες δεν επέτρεπαν την ολοκλήρωση, με την ένταξή της στη σοσιαλιστική προοπτική. Μετά την πτώση της χούντας η θέση του ΚΚΕ για αποδέσμευση ήταν σωστή, αλλά μισή: οι τότε συνθήκες (σχετικά ομαλή δημοκρατία και ύπαρξη του σοσιαλιστικού στρατοπέδου) επέβαλαν τη σύνδεση της αποδέσμευσης με τον σοσιαλισμό. (Το γιατί το ΚΚΕ δεν τόλμησε αυτό το βήμα, δεν είναι του παρόντος). Σήμερα, στρατηγικός στόχος πρέπει να είναι, όπως ισχυρίστηκα, οι Ενωμένες Σοσιαλιστικές Δημοκρατίες της Ευρώπης. Κατά τον Λένιν, οι *Εν. Πολ. της Ευρώπης με καπιταλισμό, είτε είναι απραγματοποίητες, είτε θα είναι αντιδραστικές*. Στόχος, λοιπόν, ο σοσιαλισμός. Το «μέσα ή έξω» είναι ζήτημα τακτικής. Αν μια χώρα φτάσει να έχει κυβέρνηση της αριστεράς, θα κρίνει τότε αν θα πρέπει να αποδεσμευτεί, ή να παραμείνει στην ΕΕ ως καταλύτης για προοδευτικές εξελίξεις.

Τέλος: Σήμερα ζούμε όχι μόνο την κατάρρευση του σοσιαλιστικού στρατοπέδου και την κρίση του πολεμικού καπιταλισμού, αλλά την κρίση συνολικά των βιομηχανικών κοινωνιών. Η σοσιαλιστική προοπτική πρέπει να έχει ως έναν από τους κεντρικούς στόχους της τη δημιουργία μιας κοινωνίας που θα εξασφαλίσει έναν ομαλό μεταβολισμό ανθρώπου-φύσης και που θα υπερβεί τον αλλοτριωτικό χαρακτήρα του αστικού καταμερισμού εργασίας. Ο τρίτος δρόμος αποδείχτηκε άβατος. Η σοσιαλδημοκρατία έχει τελεσίδικα ενσωματωθεί. Ελπίδα: η αναγέννηση του εργα-

τικού και του κομμουνιστικού κινήματος της Ευρώπης.

«ΜΙΑ ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ»

Εδώ τελειώνει το κείμενο του 2002. Εντούτοις θεωρώ ότι η παρούσα προσθήκη συμβάλλει στο να γίνει περισσότερο συγκεκριμένο το ερώτημα και να ξεπεράσουμε τα επαναστατικοφανή συνθήματα τα σχετικά με την Ε.Ε.

Σύμφωνα με άρθρο του Λένιν (1915), το κόμμα είχε τότε διατυπώσει το σύνθημα για τις *Ενωμένες Πολιτείες της Ευρώπης*. Όμως το ζήτημα αυτό αναβλήθηκε ωστόσο συζητηθεί στον Τύπο η *οικονομική* πλευρά του.

Κατά τον Λένιν, το σύνθημα των Ενωμένων Πολιτειών της Ευρώπης είναι τελείως άψογο σαν πολιτικό σύνθημα. Ωστόσο, σημειώνει ακόμα ένα σπουδαιότατο ζήτημα: το ζήτημα του οικονομικού περιεχομένου και της οικονομικής σημασίας αυτού του συνθήματος. Από την άποψη των οικονομικών όρων του ιμπεριαλισμού, δηλαδή της εξαγωγής κεφαλαίων και του μοιράσματος του κόσμου από τις «προηγμένες» και «πολιτισμένες» αποικιακές δυνάμεις, οι Ενωμένες Πολιτείες της Ευρώπης, μέσα σε καπιταλιστικό καθεστώς, «είτε είναι *απραγματοποίητες*, είτε είναι *αντιδραστικές*». Ενωμένες Πολιτείες της Ευρώπης «σαν συμφωνία των Ευρωπαίων καπιταλιστών με ποιο σκοπό; Μέσο με σκοπό να πνίξουν από κοινού τον σοσιαλισμό στην Ευρώπη».

Συμπεράσματα:

1) Η Ε.Ε. δεν είναι δυνατόν να μεταρρυθμιστεί. Να μετατραπεί «σε Ευρώπη των λαών», στα πλαίσια του καπιταλισμού.

2) Με βάση τα σημερινά δεδομένα, η Ε.Ε. δεν είναι δυνατόν να μετατραπεί σε Ενωμένες Πολιτείες της Ευρώπης. Ακόμα και αν υπάρξει ουσιαστική πολιτική ένωση, αυτή θα είναι η πολιτική έκφραση των συμφερόντων του ευρωπαϊκού κεφαλαίου. Μια τέτοια πολιτική ένωση θα είναι αντιδραστική.

Συνεπώς: Αγώνας για την ανατροπή του καπιταλισμού στην Ευρώπη, μέσα από μια μακρά διαδικασία ανάπτυξης, συνεργασίας, συντονισμού σε ευρωπαϊκή κλίμακα του εργατικού και του κομμουνιστικού κινήματος με στόχο την ανατροπή του καπιταλισμού. Το σύνθημα «Προλετάριοι όλων των χωρών ενωθείτε» πρέπει να αποτελέσει την αφετηρία για την ανατροπή της καπιταλιστικής Ε.Ε.

Θέση. Ο νόμος της ανισόμερης ανάπτυξης είναι κατά τον Λένιν απόλυτος νόμος του καπιταλισμού. Αντίστοιχα, ανισόμερη είναι και η ανάπτυξη του εργατικού και κομμουνιστικού κινήματος στις διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Ερώτημα. Τι κάνει, λοιπόν, η Αριστερά μιας ευρωπαϊκής χώρας που πρώτη αποπτά μια αριστερή κυβέρνηση; Βγαίνει έξω από «τον λάκκο των λεόντων»; Βγαίνει να κάνει τι; Θα επιβιώσει οικονομικά σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία; Και πώς εντάσσεται πολιτικά στο ευρωπαϊκό μωσαϊκό των εθνών-κράτων; Στόχος θα

είναι η επιστροφή στο έθνος-κράτος; Μήπως, λοιπόν, όπως έχω υποστηρίξει επί 20 χρόνια, η πρώτη χώρα με αριστερή κυβέρνηση πρέπει να παραμείνει στην «Ενωμένη» Ευρώπη, ώστε να παίζει ρόλο καταλύτη για την αποσάθρωση του οικοδομήματος και το άνοιγμα του δρόμου προς τις Ε.Σ.Δ.Ε.;

Συμπέρασμα. Αν η προηγούμενη θέση είναι σωστή, τότε τα συνθήματα «έξω από το Ευρώ», «έξω από την Ε.Ε.», έστω και αν φαίνονται επαναστατικά, είναι: 1) Ανεδαφικά: για να βγει μια χώρα από το Ευρώ ή την ΕΕ πρέπει να έχει ήδη κατακτήσει μια αριστερή κοινοβουλευτική πλειοψηφία, ή να κάνει επανάσταση!

2) Είναι αντιδραστική, επειδή σε εποχή καπιταλιστικής παγκοσμιοποίησης επιστρέφει στο έθνος-κράτος.

Αντίρρηση. Σοσιαλισμός, λοιπόν, σε μια μόνο χώρα και μάλιστα στα πλαίσια της Ε.Ε.; Τι έλεγε όμως ο Λένιν; «Η ανισόμερη οικονομική και πολιτική ανάπτυξη είναι απόλυτος νόμος του καπιταλισμού. Από εδώ προκύπτει ότι είναι δυνατή η νίκη του σοσιαλισμού στην αρχή σε λίγες ή ακόμα και σε μια μονάχα, χωριστά παρμένη καπιταλιστική χώρα». Ας ξανασκεφτούμε, λοιπόν, το «σοσιαλισμός σε μια μόνο χώρα». Και ας το σκεφτούμε συγκεκριμένα: «Συγκεκριμένη ανάλυση, συγκεκριμένης κατάστασης» (Λένιν).

Ερώτημα. Μήπως η Αριστερά μας πρέπει να ξανασκεφτεί το πρόβλημα, να θέσει ως οδηγητικό νήμα τις *Ενωμένες Σοσιαλιστικές Δημοκρατίες της Ευρώπης* και να υποτάξει τους τακτικούς σ' αυτό τον στρατηγικό στόχο; Μήπως το *έξω από το Ευρώ, έξω από την Ε.Ε.* είναι εντέλει συνθήματα κενά περιεχομένου, που αποπροσανατολίζουν τις αντικαπιταλιστικές δυνάμεις;

Το σύνθημα της ΕΔΑ «έξω από την ΕΟΚ» ήταν σωστό πριν 60 χρόνια; Μήπως το τότε σωστό μετατράπηκε στο αντίθετό του;

Αντίρρηση. Η χώρα εκποιείται και συ μιλάς για σοσιαλισμό;

Απάντηση. Η Ελλάδα πωλείται. Και τώρα ξένοι και εγχώριοι πράκτορες τής ετοιμάζουν μια «επιλεκτική» χρεοκοπία. Επιλεκτική, για να εισπράξουν, κατά το δυνατόν, τοκογλυφικά κεφάλαια και τόκους. Η Ελλάδα δεν έχει ελληνική κυβέρνηση. Έχει κυβέρνηση από Έλληνες, εντολοδόχους ξένων δυνάμεων. *Συνεπώς:* Σήμερα πρέπει να αναπτυχθεί, να οργανωθεί, ένα *Λαϊκό Μέτωπο Σωτηρίας* της χώρας. *Αιτήματα:* Κατάργηση του Μνημονίου. Λογιστικός έλεγχος του χρέους. Σταμάτημα της εκποίησης του κοινωνικού πλούτου. Άρνηση πληρωμής του χρέους. Ανατροπή της κυβέρνησης των εθελόδουλων και άνοιγμα προς μια προοδευτική διεξοδο. Το μέσα ή έξω θα αποφασιστεί στην πορεία από τις πολιτικές εξελίξεις. *Αυτοί θα είναι τακτικοί στόχοι, «στιγμές» μιας ενιαίας επαναστατικής διαδικασίας με ορίζοντα τον σοσιαλισμό.*

Ερώτημα. Σοσιαλισμός; Τι είδους σοσιαλισμό; *Απάντηση.* Εδώ δεν μπορεί να δοθεί απάντηση. Πάντως, βλέπε το βιβλίο μου, *Φιλοσοφία του ανθρώπου*, Gutenberg, 1980 (3η έκδοση 1991). Επίσης το *Ένα φάντασμα πλανιέται* (ετοιμάζεται, 3η βελτιωμένη έκδοση).

Σημειώσεις

1. Η ΕΔΑ [Ενιαία Δημοκρατική Αριστερά] ιδρύθηκε το 1952, τρία μόλις χρόνια από το τέλος του Εμφυλίου, ως συνασπισμός κομμάτων, οργάνωσης και προσωπικότητων, που δρούσε ως ενιαίο κόμμα.

2. Σήμερα ορισμένες δυνάμεις της Αριστεράς είναι υπέρ της παραμονής στην Ευρωπαϊκή Ένωση [εφεξής ΕΕ] αποβλέποντας στον μετασχηματισμό της σε «Ευρώπη των Λαών». Άλλες δυνάμεις είναι υπέρ της αποδέσμευσης. Αλλά μία συγκεκριμένη στρατηγική λείπει και από τους οπαδούς και από τους αντιπάλους.

3. Η Ενωμένη Ευρώπη υποτίθεται ότι θα δημιουργούσε έναν χώρο ισότιμων εθνών. Έναν χώρο αλληλεγγύης και πολιτισμικής ανάπτυξης. Η ύπαρξη, τότε, της Σοβιετικής Ένωσης, ενός αντίπαλου δέους, εξηγεί την τότε νεο-κεϋνσιανή και ουμανιστική ρητορεία των κυρίαρχων τάξεων της Ευρώπης. Αλλά η έννοια «Ευρώπη» είναι μια αφαίρεση που αγνοεί τις διαφορές (τεχνολογικές, οικονομικές, πολιτισμικές) ανάμεσα στα μέλη-κράτη. Έκτοτε η ΕΕ διευρύνθηκε. Οι σημερινές 27 χώρες-μέλη παρουσιάζουν ακόμα μεγαλύτερες διαφορές, που εντείνονται εξαιτίας του νόμου της ανισόμερης ανάπτυξης. Η σημερινή δομική κρίση ανέδειξε με τρόπο τραγικό τις διαφορές και τις αντιθέσεις ανάμεσα στις χώρες του «Βορρά» και τις χώρες του «Νότου». Ο ανταγωνισμός, βασική και θεσμοθετημένη σχέση, λειτούργησε συγκεκριμένα στον χώρο της λεγόμενης «Ευρωπαϊκής Ένωσης» και προπαντός σε βάρος των ασθενέστερων κρατών-μελών.

4. Για τους πολέμους της Νέας Τάξης και τον ρόλο της ΕΕ, βλ., μεταξύ άλλων, Ε. Μπιτσάκη-Δ. Μπελαντή, Οι πόλεμοι της Νέας Τάξης, Παρασκήνιο, 2005.

5. Για την όξυνση της αντίθεσης ανθρώπου-φύσης, παράγωγης της αντίθεσης κεφαλαίου και εργασίας, βλ. Ε. Μπιτσάκη, Η Φύση στη Διαλεκτική Φιλοσοφία, Ελληνικά Γράμματα, 2003, κεφ. 4. Του ίδιου, Δρόμοι της Διαλεκτικής, Άγρα, 2003, κεφ. 10.

6. Ο σημερινός κόσμος είναι πολυ-πολικός: ΗΠΑ, ΕΕ, Ιαπωνία, Ρωσία, Κίνα, Ινδίες, Λατινική Αμερική. Ηγεμονική δύναμη είναι επί του παρόντος οι ΗΠΑ. Η ΕΕ συμπεριφέρεται περίπου ως υποτελής της ηγεμονικής δύναμης, ακολουθώντας, ειδικά τις ΗΠΑ, στους πολεμικούς τυχοδιωκτισμούς τους.

7. Πιστοί οπαδοί της «Σχολής του Σικάγου», τα νεόφυτα του νεοφιλελευθερισμού στην Ευρώπη ακολούθησαν τον δρόμο που χάραξε στην Αγγλία η κυρία Θάτσερ: Κατεδάφισαν στο μέτρο του εφικτού το Κράτος Πρόνοιας, και διέλυσαν, πάλι στο μέτρο του εφικτού, κάθε κρατική μορφή ιδιοκτησίας. Όπως σημειώνει ο Kees van der Pijl (βλέπε παρόν τεύχος), όλες οι υβριδικές μορφές ιδιοκτησίας, όπως η δημόσια, συνεταιριστική, και κάθε άλλη ρύθμιση που περιορίζει την ελεύθερη διάθεση περιουσιακών στοιχείων και την πλήρη απόλαυση του εισοδήματος από αυτά, πρέπει να εξαλειφθεί. Η Θάτσερ, π.χ., ιδιωτικοποίησε τις βιομηχανίες, τους σιδηροδρόμους, κήρυξε πόλεμο στους ανθρακωρύχους, επέβαλε αντιδημοκρατικούς νόμους, απαξίωσε τα πανεπιστήμια, κ.λπ. Ως προς τους δικούς μας: Όχι μόνο ξεπουλούν βιομηχανίες, επιχειρήσεις, ηλεκτρισμό, νερό, ΟΤΕ, αλλά ακόμα και γη και μνημεία. Κάθε «δανειστής» μας θα μπορεί να κάνει πλειστηριασμό, εκποιώντας οποιαδήποτε μορφή κρατικής περιουσίας. Αν δεν αγωνιστούμε να ανακοπεί η εκποίηση, σε λίγο θα ζούμε σε μια χώρα που δεν θα είναι «Ελλάδα», εφόσον επιχειρήσεις, γη και μνημεία θα ανήκουν στους ξένους.

8. Η συνθήκη Σένγκεν υπάσχει πάντα και εφαρμόζεται: Ορίζει τα σύνορα ισχύος, συγκέντρωση πληροφοριών, βάση δεδομένων, καταχωρίζει ακόμα και ύποπτους για παράνομες πράξεις, παρακολουθεί κινήσεις εισόδου-εξόδου, από τα «σύνορα» κ.λπ. Ως προς τον τρομονόμο, ισχύει πάντα και έχουν καταδικαστεί άνθρωποι με βάση αυτόν τον «νόμο»: Δίκη ΕΛΑ, Δίκη 17 Νοέμβρη, Δίκη Πυρήνων της Φωτιάς, του Επαναστατικού Αγώνα.

9. Πρόσφατο τερατούργημα του ΠΑΣΟΚ: η κατεδάφιση του αστικού πανεπιστημίου.

10. Ένα παράδειγμα: η Γιουροβίζιον υποτίθεται ότι θα συνέβαλε στην αλληλογνωριμία των λαών της Ευρώπης. Αποτέλεσμα: το αίσχος για το οποίο σπαταλώνται εκατομμύρια. Στόχος: η περαιτέρω αποχαύνωση των πολιτών, ειδικά των νέων.

11. Το ελληνικό δημόσιο χρέος είναι σήμερα περίπου 150% του ΑΕΠ. Η ανεργία καλπάζει, πλησιάζοντας το 1.000.000 επίσημα ανέργους, με δραματικά αυξητική τάση (νέοι άνεργοι από κλείσιμο επιχειρήσεων, απολύσεις, νέοι άνεργοι που δεν φαίνονται στους καταλόγους, κ.λπ., κ.λπ.). Και αντί για σύγκλιση, η απόκλιση θα αυξάνει εξαιτίας της σημερινής καταστροφικής πολιτικής.

12. Ως προς τον σεβασμό των πολιτικών δικαιωμάτων: Είδαμε τα ΜΑΤ του κ. Παπουτσή να αντιμετωπίζουν τους πολίτες στο Σύνταγμα σαν στρατός κατοχής.

13. Για το πλέγμα σεκταρισμού-οπορτουνισμού που διαχρονικά χαρακτηρίζει την πρακτική του ΚΚΕ, βλ. Ε. Μπιτσάκη, Ρήξη ή Ενσωμάτωση, Σύγχρονη Εποχή, 1989.

14. Βλ. το άρθρο του Λένιν (Αύγουστος 1915) στο Σκέψεις πάνω στο άρθρο του Λένιν..., εκδόσεις Α-συνέχεια, 1992, καθώς και τα σχόλια του Εκδότη.

15. Στο ίδιο.

16. Για τις απόψεις που έχω κατά καιρούς υποστηρίζει, βλ. Ε. Μπιτσάκη, Ρήξη ή Ενσωμάτωση, Σύγχρονη Εποχή, 1989, κεφ. 7 και 8. Του ίδιου, Γονίδια του μέλλοντος, Προσκήνιο, 2001 κεφ. 5. Γενικά για το ρόλο της Ε.Ε. στο σημερινό κόσμο, βλ. Ε. Μπιτσάκη-Δ. Μπελαντή, Οι πόλεμοι της Νέας Τάξης, Προσκήνιο, 2005.

Κατσούρης Χαρίλαος
«τέλος εποχής»
έργο δαπέδου.